

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Vår dato:

22.08.2024

Vår referanse

2018/1211

Deres dato:

Deres referanse

GRIEG SEAFOOD FINNMARK AS
Markveien 38B
9510 ALTA

Telefonnummer til saksbehandler
Ida Giæver Tveter, +4777642217

Tilsyn ved lokalitet 10665 Adamselv og vedtak om pålegg av undersøkelser

Kontrollnummer: 2024.001.

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Arvid Pedersen-Produksjonssjef settefisk
Øyvind Olsen- Avdelingsleder Teknisk
Even Sjøgren- Avdelingsleder Teknisk
Mats-Arthur Isaksen-HSE ansvarlig Finnmark
Kenneth Knox- HMS og opplæringsansvarlig
Guro Svagård- Avdelingsleder påvekst
Per Magne Eriksen- Avdelingsleder avd settefisk

Fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark:

Lisa Bjørnsdatter Helgason

Andre deltakere fra Statsforvalteren:

Ida Giæver Tveter
Fredrik Stefanussen

Resultater fra tilsynet

Denne rapporten omhandler resultatet fra digitalt tilsyn hos Grieg Seafood AS lokalitet Adamselv den 7.8.2024. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren ga **5** avvik under tilsynet. Ingen anmerkninger ble avdekket.
Statsforvalteren ser alvorlig på avvik 1.

Avvik:

1. Biomedie fra finfilter har ført til plastforurensning og virksomheten har ikke varslet Statsforvalteren om unormale driftsforhold.
2. Utført strandsonebefaring tilfredsstillende ikke vilkår i utslippstillatelse.
3. Avvik knyttet til ytre miljø er ikke registrert i avvikssystemet.
4. Risikovurderingen for ytre miljø var mangelfull.
5. Virksomheten har ikke oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning.

E-postadresse:
sftfpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse:
Strandvegen 13, Tromsø
Damsveien 1, Vadsø

Telefon: 78 95 03 00
www.statsforvalteren.no/tf
Org.nr. 967 311 014

Avvik er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

22. 08. 2024	Ida Giæver Tveter	Lisa Bjørnsdatter Helgason
dato	kontrollør	miljødirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og derfor uten underskrift.

Kopi av rapporten sendes til:

- Lebesby kommune

Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: GRIEG SEAFOOD FINNMARK AS	
Organisasjonsnr.: 980361306	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 03.211 - Produksjon av matfisk, bløtdyr, krepsdyr og pigghuder i hav- og kystbasert akvakultur	

Kontrollert enhet

Navn: 10665 Adamselv	Anleggsnr.: 5624.0002.02
Kommune: Lebesby	Fylke: Finnmark
Anleggsaktivitet: lakseproduksjon på land	
Tillatelse gitt: 28.06.2010	Sist endret: 18.01.2022

Bakgrunn for tilsynet

Grieg Seafood Finnmark informerte Statsforvalteren i Troms og Finnmark den 21.6.2024 om at det hadde blitt påvist utslipp av biomedier (plastpellets/små plastkuler) utenfor settefiskanlegget ved Adamselv i Lebesby kommune.

På bakgrunn av meldingen gjennomførte vi et digitalt tilsyn med bedriften den 7.8.2024

Tilsynsystema

- Driftsrutiner og overvåkningstiltak
- Prosess og renseutstyr
- Internkontroll
- Overvåking av resipient

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik

Manglende etterlevelse av krav fastsatt i, eller i medhold av, lov.

Anmerkning

Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold

Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

Oppfølging etter tilsynet

Grieg Seafood lokalitet Adamselv plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Adamselv innen 20.9 2024 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet eventuelt en plan for retting av avvik. Vi ser

alvorlig på **avvik 1** som ble avdekket under tilsynet. Gjennomføringen av tiltakene vil bli fulgt opp ved ny kontroll.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sftfpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Troms og Finnmark v/Ida Giæver Tveter.

Vedtak om pålegg av undersøkelser.

Som varslet i brev av 12.08.2024 pålegger Statsforvalteren Grieg Seafood Finnmark å gjøre undersøkelser av omfang av utslipp av biomedie i plast, jf. forurensningsloven § 51. Undersøkelsene må gjennomføres i løpet av 4 uker, og av noen med tilstrekkelig kompetanse til å vurdere hvordan biomedie vil spres fra utslippspunkter ved anlegget, og ut i miljøet slik at det kan bli gjennomført strandundersøkelser der det er forventet påslag av biomedie.

Grieg Seafood Finnmark hadde ikke kommentarer til varselet.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 6.8.2024. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Grieg Seafood AS bli ilagt et gebyr på kr 47 900,- for tilsynet, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 1 for dokumenttilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Vi viser ellers til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til (jf. offentleglova).

Avvik

Vi fant følgende avvik under tilsynet:

Avvik 1:

Biomedie fra finfilter har ført til plastforurensning og virksomheten har ikke varslet Statsforvalteren om unormale driftsforhold.

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 7.

Utslippstillatelse av 5.9.2022. Vilkår 2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare.

I 2023 og 2024 ble det dokumentert at bedriften observerte minkende biomedier i finfilter, og at det hadde blitt observert utslipp av biomedier i strandsone. Statsforvalteren ble ikke varslet om forholdet i 2023. I henhold til utslippstillatelse vilkår 2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare skal det meldes fra til Statsforvalteren om unormale forhold som kan få forurensningsmessige betydning.

2023

Observasjon

Adamselv registrerte minkende mengder med biomedie (plastpellets) den 27.4.2023 (arbeidsordre 69412). Bedriften undersøkte hendelsen, men fant ikke lekkasjen av biomedier. Bedriften fylte på biomedie i finfilter 1 uten å ha funnet årsaken til minkende mengde biomedie. Den 23.5.2023 ble avvik 16143-utslipp av biogegemer registrert. I avviket står det at bedriften er usikker på om det fortsatt slippes ut biomedie fra finfilter. Adamselv skriver i avviksmeldingen at de vet at det ligger biomedie i fjæra, og at omfang av biomedie i fjæra må kartlegges, og biomedie må ryddes.

Bedriften lukker avvik 16143, selv om de ikke fant ut hvor biomedie stammer fra, men skriver at de antar utslippet skyldes ikke-fungerende barrierer. Bedriften anslår at lekkasjen av biomedie til ytre miljø er minimal.

2024

Observasjon

Den 10.6.24 oppdager ansatte ved lokalitet Adamselv lite biomedie i et av filtrene på anlegget. Som følge av dette ble det oppdaget en defekt silplate i filtrene i renseanlegget. Bedriften gjennomførte en begrenset strandsonebefaring den 12.6.2024, og observerte biomedie i befart strandsone.

Den 20.6.24 tok organisasjonen «In the same boat» som har ryddet Laksefjorden i regi av prosjektet «Rydd i Tide» for Handelens Miljøfond kontakt med Grieg Seafood Finnmark Adamselv, og viste til funn av store mengder biomedie i fjæra. Statsforvalteren ble varslet om hendelsen den 21.06.2024.

Kommentar fra Statsforvalteren

I henhold til forurensningsloven § 7 skal bedriften når det er fare for forurensning sørge for tiltak for å hindre at forurensning inntreffer. Har forurensningen inntrefft skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den.

2023

I 2023 hadde Adamselv en mistanke om utslipp av biomedier til ytre miljø. Bedriften fylte likevel på nytt biomedie i finfilter 1 uten å ha funnet årsaken til at nivå av biomedier var lavt. Bedriften registrerte avvik i avvikssystemet om funn av biomedier i fjæra, og skrev selv at omfanget av funnet burde

kartlegges. Vi har ikke fått dokumentasjon på at bedriften kartla dette i 2023. Under tilsynet hadde ikke bedriften oversikt over antatt mengde på utslipp av biomedie til ytre miljø, mengde etterfylt biomedie i finfilter og kunne ikke svare ut hva som lå bak egen vurdering om at utslipp til ytre miljø var minimalt.

Statsforvalteren kan ikke se at det i 2023 ble utført en kartlegging av omfang av utslipp av biomedier, eller at bedriften gjorde tiltak for å fjerne inntrådt forurensning, eller stoppe pågående utslipp utover at det ble gjennomført en standard strandsonebefaring.

2024

I 2024 ble det oppdaget en sprekk på finfilter og store mengder biomedie ble observert i strandsonen. Defekt finfilter ble oppdaget ved at det ble observert minkende mengde biomedie i finfilter, og ved funn av biomedie under strandsoneundersøkelse. Det ble videre opplyst at defekt filter var tatt ut av produksjon, og at alle filtrene på anlegget hadde blitt kontrollert. Det ble ikke rapportert skade på de øvrige filtrene.

Bedriften opplyste på tilsynet at de antok at utslippene til ytre miljø ikke hadde skjedd nylig. Dette fordi anlegget fikk etablert en «fiskesperre»/filter med 2 mm i 2022. Under tilsynet kunne ikke bedriften framvise dokumentasjon fra leverandør på diameter av biomedie, men vi har fått tilsendt dokumentasjon på størrelse av plastkuler i etterkant av tilsynet. Kulene er oppgitt å være større enn spalteåpningen på fiskesperra.

Under tilsynet spurte vi om det var en barriere på andre avløpsrør/overløpsrør ved anlegget. Det ble muntlig bekreftet at de hadde tilsvarende filter på andre avløpsrør ved anlegget. Vi ba om å få oversendt dokumentasjon på dette i etterkant av tilsynet. Vi fikk imidlertid en epost fra bedriften den 12.8.2024 hvor det sto at de ikke hadde filter på de andre avløpsrørene/overløpsrørene ved anlegget.

Ut ifra informasjon vi har mottatt fra en annen ekstern aktør (In the same boat) som har gjennomført strandrydding av plast i området, kan det tyde på at det har vært nylige utslipp av biomedie til ytre miljø i området, og at utslippet har et visst omfang. De har observert store mengder biomedie (som ligner på biomedie som brukes i finfilter ved anlegget til Grieg Seafood Finnmark ved Adamselv) i både vann og tangbeltet, og godt inne over flomålet i vegetasjonen og humus. De skriver videre til oss at dette tyder på henholdsvis, ferske utslipp og utslipp over tid.

Har det vært nylige utslipp av biomedie utenfor anlegget kan dette tyde på at filter ved utslippspunkter på anlegget (fiskefelle) ikke fungerer etter hensikten, ev. at det er utslipp av biomedie gjennom de to andre avløpsrørene ved anlegget.

Bedriften har ikke informasjon om hvor mye biomedie som er sluppet ut fra finfilter, og vet ikke omfanget av utslippet da det ikke har vært gjennomført noen videre undersøkelser av ytre miljø utover begrensede undersøkelser i nærheten av anlegget. Vi vurderer at virksomheten ikke har igangsatt tilstrekkelige tiltak for å hindre utslipp, eller redusere omfang av utslipp av 2024.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark ser alvorlig på det innmeldte utslippet, og at det under tilsynet kom fram at bedriften også ved tidligere anledninger har hatt utslipp av biomedie av plast til ytre miljø. Vi ser også alvorlig på at bedriften ikke har oversikt over egne utslipp, og at de ikke har gjort tilstrekkelig for å hindre utslipp eller redusere omfang av utslipp.

Vi vurderer at utslipp av biomedie fra anlegget har medført forurensning, og at den kan føre til skade eller ulempe for miljøet. Små biomedie kan bli spist av fugl og andre dyr, og vil over tid brytes ned til enda mindre partikler som lettere kan tas opp i næringskjeden.

Avvik 2:

Utført strandsonebefaring tilfredsstillende ikke vilkår i utslippstillatelse.

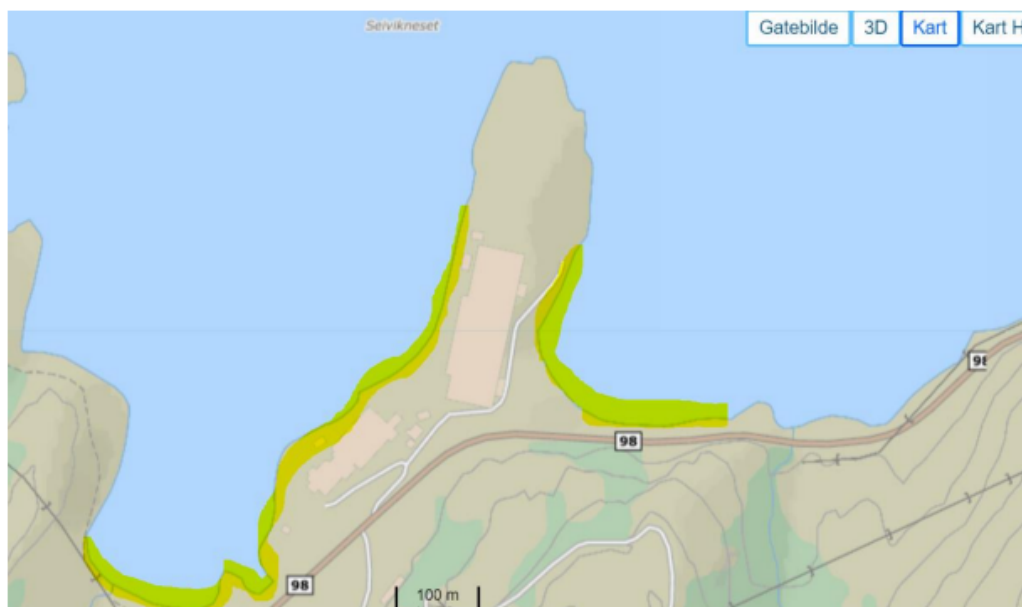
Avvik fra:

Utslippstillatelse av 5.9.2022. Vilkår 11.2 Strandsoneundersøkelse.

Observasjon

2022

Den 5.8.2022 ble to områder, ett på østsiden og ett på vestsiden av Seivikneset befart. Det ble funnet 2 bioelementer i plast fra biofilter. Bedriften antar at bioelementer stammer fra bypass eller at de er gamle.

Figur 1: Strandsoneundersøkelse i 2022. Befart område er markert i gult.

2023

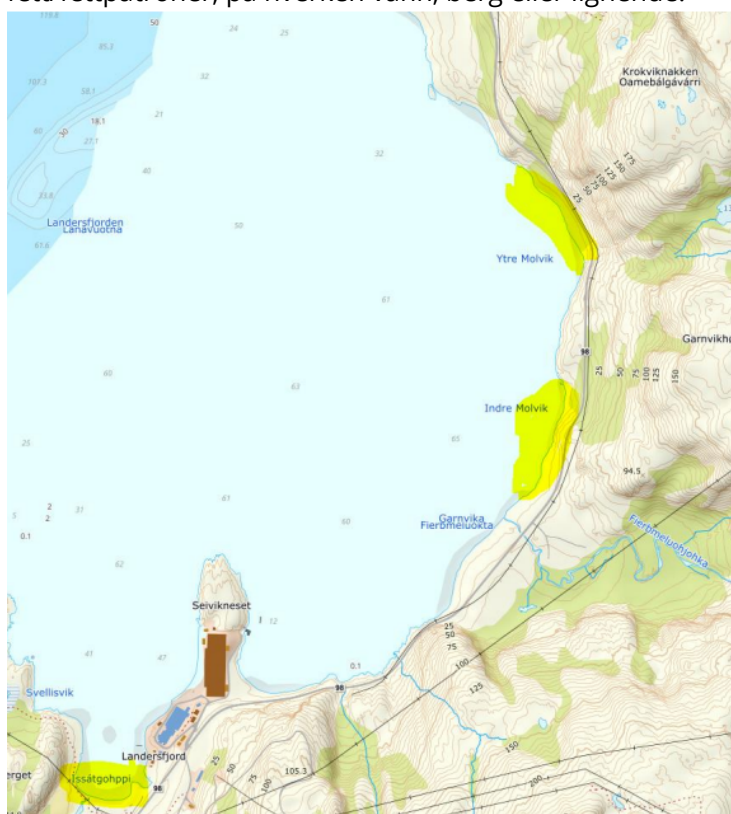
Den 10.7.2023 ble det gjennomført en strandsoneundersøkelse. Bedriften har plukket søppel vest for anlegget. Det ble funnet tau, garn. Algevekst, fett eller oljefilm er ikke observert. Det ble ikke observert biomedie av plast.

Figur 2: Strandsoneundersøkelse utført i 2023. Befart området er markert i rødt.

2024

Den 12.6.2024 ble det utført en strandsoneundersøkelse to områder øst for anlegget Ytre Molvika og Indre Molvika, og ett på vestsiden av anlegget, Issatgohppi. Under strandsoneundersøkelsen ble det observert større mengder biomedie fra finfilter. Det ble ikke funnet avfall, oljerester, eller fett/fettpatroner, på hverken vann, berg eller lignende.

Figur 3: Strandsoneundersøkelse utført i 2024. Befart området er markert i gult.

Kommentar fra Statsforvalteren

Årlig strandsoneundersøkelse er en del av overvåkingen av resipienten hvor virksomheten har aktivitet. Virksomheten må synliggjøre utsatt strandsone og definere området for strandsoneundersøkelsen. All miljøpåvirkning som kan tilskrives virksomheten skal dokumenteres med tekst og bilder.

Bedriften gjennomførte en enkel befarings i 2022, 2023 og 2024. Bedriften beskrev ikke hvilke områder som ble undersøkt og valgt med tanke på strømbildet ved utslippspunkter, og hvor det er naturlig at biomedie i plast, organisk material, biofilm eller annen utslipp vil kunne få påslag i strandsonen. Bedriften har heller ikke undersøkt de samme områdene i 2022, 2023 og 2024.

I april 2023 er bedriften klar over at de slipper ut biomedie til fjæra (avvik 16143) og beskriver at områder der biomedier slippes ut må kartlegges og at det må ryddes i strandsonen. Strandsoneundersøkelse utført i 2023 beskriver ikke funn av biomedier, eller at slikt er ryddet. Området som ble undersøkt i 2023 er vest for anlegget, og det var i hovedsak større avfallsfragmenter som ble ryddet. Statsforvalteren kan ikke se at områder der man kan forvente å gjøre eventuelle funn av biomedier ble undersøkt i 2023.

I 2024 ble det ryddet øst og vest for anlegget. Det ble oppgitt at store mengder biomedier ble funnet. Bedriften kunne ikke vise dokumentasjon på hvor funnene ble gjort, og det ble ikke framvist dokumentasjon på anslått mengde utslipp av biomedier til ytre miljø. Da bedriften oppdaget utslipp av plast som stammet fra egen aktivitet, ble det ikke utført tiltak for å undersøke resterende strandsone.

Vi vurderer at rutiner for strandsonebefaring ikke tilfredsstiller krav satt i utslippstillatelse av 5.09.2022. Dokumentasjonen av utført strandsoneundersøkelse og miljøpåvirkningen som kan tilskrives virksomheten er mangelfull.

Avvik 3:

Avvik knyttet til ytre miljø er ikke registrert i avvikssystemet.

Avvik fra

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd pkt 7.

Observasjon

Bedriften har et avvikssystem, men brudd på vilkår i tillatelsen er ikke avviksført.

Kommentarer fra Statsforvalteren:

I internkontrollforskriften § 5 andre ledd pkt .7 står det følgende: *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.*

Under tilsynet kunne ikke Adamselv legge frem dokumentasjon på at hendelser knyttet til utslipp til ytre miljø var registrert som avvik:

- Hendelse med utslipp i 2023 er ikke tilstrekkelig avvikshåndtert. Bedriften lukker avvik før kilde og omfang av utslipp er kjent.
- Defekt silplate og utslipp av biogegemer i 2024 er ikke registrert som et avvik.
- Funn av biogegemer under strandsoneundersøkelse i 2024 er ikke registrert som et avvik.

Avvik 4:

Risikovurderingen for ytre miljø var mangelfull.

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven av 05.09.2022, punkt 2.6 Internkontroll.
Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6.

Observasjon

Bedriften har i egen risikovurdering datert 24.05.2023 under uønsket hendelse «Utslipp av søppel som følge av manglende sikring» risikovurdert at plast og annet avfall kan havne i sjø, og noe av dette kan brytes ned og generere mikroplast. Bedriften har kartlagt at det slippes ut biologemer til ytre miljø og innfører en prosedyre om tapping av vann fra finfilter skal utføres manuelt. Bedriften har i plan/tiltak for ytre miljø oppgitt at de ved strandsonebefaring rydder langt mer søppel enn det som kommer fra bedriften.

Bedriften kunne ikke framvise skriftlige rutiner for hvordan finfilter skal tappes manuelt og det er ingen skriftlig loggføring av disse operasjonene.

Kommentarer fra Statsforvalteren:

I tillatelsen pkt 2.6 Internkontroll står det følgende: «Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle aktivitetene som kan medføre forurensing og kunne redegjør for risikoforhold ved anlegget».

Internkontrollforskriften § 5 sier at bedriften skal - Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Denne risikovurderingen skal være dokumentert skriftlig.

Bedriften har inkludert utslipp av biomedier til ytre miljø i risikovurderingen, men mangler oversikt over hvordan en slik forurensing kan skje og en handlingsplan hvis det skjer et utslipp til ytre miljø. Under tilsynet kunne bedriften ikke fremskaffe informasjon på størrelsen av biomedier, eller om hvordan disse blir påvirket av slitasje. Tiltak som strandrydding vil ikke avdekke et pågående utslipp og kan ikke regnes som et egnet tiltak for å avdekke utslipp av biomedier til ytre miljø. Bedriften bør også ha skriftlige rutiner for hvordan finfilter skal tappes i henhold til leverandørs manual.

Risikovurdering for ytre miljø skal inkludere alle hendelser på anlegget som kan medføre risiko for skade på ytre miljø og gjøres mer spesifikk ved å inkludere flere mulige hendelser på anlegget som kan medføre risiko for skade på ytre miljø.

Handlingsplan

Virksomheten plikter å ha en oppdatert handlingsplan som beskriver konkrete tiltak som skal gjennomføres for å unngå mulige hendelser på anlegget som kan skade det ytre miljøet.

Avvik 5:

Virksomheten har ikke oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensing.

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven av 05.09.2022, punkt 9.1 Miljørisikoanalyse.

Kommentarer fra Statsforvalteren:

Bedriften kunne ikke under tilsynet fremlegge dokumentasjon på hvilke miljøressurser som kan bli påvirket av utslipp av biomedier. Bedriften hadde ikke oversikt over sårbare naturtyper og arter som kunne ha blitt påvirket av akutt forurensning fra virksomheten.

Anmerkninger

Ingen anmerkninger ble observert.

Med hilsen

Lisa Bjørnsdatter Helgason (e.f.)
Miljødirektør

Ida Giæver Tveter
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

LEBESBY KOMMUNE

Postboks 38

9790

KJØLLEFJORD